

SINIAN W PODŁOŻU NIECKI NIDY

(Komunikat wstępny)

UKD. 551.72:552.14:551.24:550.822(438.13—13 wiercenia w niecce Nidy)

Po raz pierwszy utwory sinianu na obszarze centralnej części niecki Nidy stwierdzono w otworze Jaromowice IG-1, co znalazło odzwierciedlenie w zespolonej publikacji K. Jaworowskiego, H. Jurkiewicza i Z. Kowalczewskiego w 1967 r. Ostatnio osady tego wieku nawiercono w dalszych dwóch otworach: Potok Mały IG-1 i Węgleszyn IG-1. Wstępne badania tych serii pozwalają przypuszczać, że profile osiągniętego wierceniami sinianu ściśle się ze sobą zająbiają i uzupełniają, dając nam kompletny profil stratygraficzny coraz to starszych warstw młodoproterozoicznych.

Kompleks przedkambryjskich skał z Jaromowic reprezentują w górnym odcinku poфілу mułowce i łowce ciemnoszare zdiagenezowane, które można uznać za odpowiedniki najmłodszego sinianu nawierconego otworem Bazów IG-1. Niższy i dolny kompleks warstw sinianu z Jaromowic, to mułowce i łupki szarozielonkawe i brunatnowisniowe, silnie zdiagenezowane, z wkładkami kwarcytów i piaskowców kwarcowych o spoiwie węglanowym.

Podobna seria silnie zdiagenezowanych mułowców oraz łowców występuje w stropie sinianu Węgleszyna na głębokości od 2599,0 do 2770,5 m. Poniżej tej głębokości do końca przebadanego profilu (2820 m) śledzono mułowce i piaskowce kwarcowe wyłącznie barwy brunatnowisniowej, zawierające rozrzucone w tle skały ziarna kwarcu o średnicy do 1 cm. Występują tam również zlepieńce zbudowane z ziarn białego kwarcu i różnego typu okruchów skał krystalicznych. Spoiwo skały jest na ogół łaństo-żelaziste lub krzemionkowe i zawiera domieszki muskowitu.

W Potoku Małym na głębokości 2004,0—2360,0 m nawiercono mułowce i łowce łupkowate, szarozielonkawe z wkładkami łowców lub mułowców oraz piaskowców i żwirowców brunatnowisniowych, silnie zdiagenezowanych. Na głębokości 2380—2392,0 m występują gruboziarniste zlepieńce arkozowe zbudowane z nierozłożonych ziarn różowych skałeni o średnicy do 1 cm i szeregu skał metamorficznych i wulkanicznych oraz krystalicznego kwarcu. W zlepieńcu tym występują 2 cm grubości żyły kwarcowo-skałeniowe, zawierające poza tym baryt i chloryty. Obserwujemy wreszcie drobniejsze użyczenia krystalicznym dolomitom, kwarcem i chlorytami.

Poniżej zlepieńca, aż do końcowej głębokości otworu (2790 m), stwierdzono piaskowce kwarcowe, lub kwarcyty zlewne (zawierające liczny grubszy detryt, pochodzący ze skał metamorficznych i wulkanicznych), przewarstwione szarozielonym wyraźnie sflytyzowanym łupkiem*. Również i ta seria jest użylona kwarcem, chlorytami i dolomitom

Paralelizując wstępnie, omówione wyżej miogeosynklinalne osady sinianu, z lepiej rozpoznany mi utworami pokrywy polskiej części platformy wschodnioeuropejskiej należy przypuszczać, że górne ogniwo sinianu z Jaromowic mogłoby odpowiadać tzw. serii suwałskiej w rozumieniu J. Znoski (1965). Dolny zaś odcinek sinianu z powyższego otworu oraz brunatnowisniowo-zielone kompleksy z Węgleszyna i Potoku można by paralelizować z serią bużańską górnego sinianu; natomiast żwirowce z dolnego odcinka profilu Węgleszyna odpowiadają zapewne wyższemu ogniwom serii kruszyniańskiej. Zlepieńce arkozowe z Potoku Małego mogą być paralelizowane na razie tylko z pewnym prawdopodobieństwem (?) z dolną częścią serii wisnickiej-wołyńskiej. W tym układzie osady podścielające serię arkozową stanowią by mogły odpowiednik serii poleskiej lub taszkowskiej Białorusi i Wołynia.

Profile sinianu omawianych otworów nie są pełne (nie rdzeniowane w 100%) dlatego też nie można na razie z całą pewnością dowieść ewentualnie występujących tu niezgodności łąkowych, łuk sedymentacyjnych i innych zjawisk strukturalno-tektonicznych. Wydaje się jednak, że łuki takie istnieją, a poważniejsza dyskordancja łąkowa zarysowuje się pomiędzy serią żwirowców kwarcowych, podścielających czerwonozielone łupki i mułowce, a niższą serią zielonoszarych fyllitów i zlepieńców arkozowych.

Stopień plastycznego zdeformowania sinianu na omawianym obszarze jest w poszczególnych otworach różny. Upady zmieniają się w szerokich granicach od kilku do kilkudziesięciu stopni (8°—90°). Problem wieku ruchów odkształcających sinianu nie będzie tu szerzej analizowany. Wypada tylko zauważyć, że w Jaromowicach na sinianie leży dolny ordowik, w Potoku Małym dolny dewon, a w Węgleszynie górny? cechszyn.

Kończąc powyższe uwagi autorzy zaznaczają, że niniejszy komunikat ma charakter wstępny, informujący czytelnika o zaobserwowanych nowych faktach dotyczących sinianu. Dalsze szczegółowe prace są w toku. Wyniki zostaną opublikowane po ich zakończeniu.

* Dokładna charakterystyka piaskowców i zlepieńców zostanie podana w osobnych publikacjach po zakończeniu szczegółowych prac petrograficznych.